

Beste leden van de commissie Landelijk gebied,

17 maart bespreekt u de concept Korte Termijnagenda Landelijk Gebied 2025-2027. Als natuurorganisaties en beheerders van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) willen we graag reageren op de inhoud van deze agenda, en vragen we de provincie haast te maken met het afronden van het NNN.

In tegenstelling tot het optimisme dat Gedeputeerde Staten naar buiten bracht met haar persbericht “72 miljoen extra voor natuur, landbouw en waterkwaliteit”, schakelt de provincie met de Korte Termijnagenda flink terug in het realiseren en versterken van de natuur.

De provincie zet NNN-realisaatie op losse schroeven

Recente gerechtelijke uitspraken laten de noodzaak zien om het herstel van de natuur met kracht voort te zetten. Het afronden van het NNN is een belangrijke sleutel voor kwaliteitsverbetering in de bestaande natuurgebieden en het halen van de Europese Natura2000-doelen. Er ontstaan aaneengesloten gebieden, en de druk op stikstofgevoelige habitats neemt af. Grote delen van het nog te realiseren NNN in Noord-Holland liggen op cruciale locaties, welke noodzakelijk zijn om bijvoorbeeld de waterstand te kunnen verhogen.

In de Korte Termijnagenda zet de Provincie de realisatie van het NNN buiten de focusgebieden op losse schroeven. Met als reden het stoppen van het NPLG en het transitiefonds. Veel gebiedsprocessen lopen echter al lang, ver voor de komst van het transitiefonds. Onze organisaties vragen de provincie alles op alles te zetten om geld te vinden voor NNN-realisaatie.

Houd koers

- Verspeel geen kansen. Werk door aan voorstellen voor als er wél geld beschikbaar komt, en laat je er niet door overvallen. Werk daarom niet alleen aan uitvoering maar maak met gebiedspartijen een gedragen visie voor het landelijk gebied en bottom-up plannen met draagvlak, zodat bij nieuwe geldstromen in de toekomst uitvoerbare plannen op de plank liggen.
- Wees een betrouwbare overheid. De provincie heeft al jaren terug besloten om de subsidie voor agrarisch natuurbeheer (ANLB) binnen het NNN stop te zetten. Om dit mogelijk te maken, is er een subsidieregeling opengesteld voor het beëindigen van reguliere pacht binnen het NNN. Deze regeling is een succes: er wordt veel gebruik van gemaakt. Onze organisaties zijn dan ook dankbaar voor het verhogen van het budget. Het opnieuw onderzoeken van de juridische mogelijkheid om ANLB toe te staan binnen natuurgebieden gaat regelrecht tegen de eigen aanpak van de provincie in. Het brengt eigenaren en pachters in het NNN opnieuw in onzekerheid over een mogelijke voorzetting van ANLB op deze pachtgronden. Hierdoor ontstaat er bij pachters twijfel over of het slim is om gebruik te maken van de provinciale ontpachttingsregeling, net op het moment dat de gesprekken tot resultaat leiden. Wij vragen de provincie dan ook om een duidelijke koers te blijven voeren, en de gemaakte afspraken uit te voeren.
- Schep duidelijkheid. Voor alle lopende gebiedsprocessen is het van groot belang om op korte termijn duidelijk te maken wat er concreet wel en niet mogelijk is. De termijn voor afronding NNN en de vraag of er wel of geen onteigening plaats gaat vinden zijn daarbij cruciaal. De

provincie wil dwang voorkomen, maar onzekerheid is schadelijker voor de betrokkenheid van alle deelnemers.

Speel in op vrijwillige beweging

- Een projectmatige aanpak van het NNN lukt alleen als duidelijk is hoe je een gebied in beweging krijgt. Het maken van bottom-up plannen met agrariërs, natuurbeheerder en andere eigenaren is de enige weg om beweging te krijgen en stappen te kunnen zetten in de realisatie van de doelen. Ondersteun als provincie gebieden waar vrijwillige beweging zit. Blijf daarbinnen een regierol vervullen.

Maak realisatie NNN ook buiten de focusgebieden mogelijk

- Zorg dat er ook buiten de focusgebieden nog geld beschikbaar blijft voor natuurrealisatie. In de huidige KTA is het niet duidelijk hoeveel budget er is voor aankoop buiten de focus- en prioritaire gebieden. Juist in deze “overige NNN” is er de afgelopen jaren op vrijwillige basis veel natuur gerealiseerd. Het gaat om belangrijke weidevogelgebieden in West-Friesland, maar ook om bossen in het Gooi, van groot belang voor de natuur en de mensen die er wonen.
- Juist nu de provincie er voor kiest om zelf geen rol meer te spelen bij de realisatie van de NNN buiten de focus- en prioritaire gebieden, is het belangrijk dat grondeigenaren op eigen initiatief hier de NNN kunnen afmaken. Reserveer daarom in de KTA een apart bedrag voor het afmaken van de NNN in deze gebieden door aankoop en afwaardering.

Zet financiën slim in.

- Zet geen onnodige schotten tussen aankoopmiddelen in de begroting van het Programma Natuur Netwerk. De provincie heeft geld gereserveerd voor eigen verwerving van natuurgronden, maar de SKNL-regeling voor “functieverandering” en daarmee aankoop door natuurbeheerders en zelfrealisatie door agrariërs, staat na 2026 op nul euro. De gronden welke de provincie koopt, worden uiteindelijk doorverkocht aan derden om als natuur te beheren. Het is efficiënter om grondaankoop door derden te faciliteren, dan als provincie zelf alle NNN te willen realiseren.
- Na aankoop moeten er ook middelen zijn om de bestaande natuurgebieden te verbeteren. De SKNL-regeling bestaat uit twee onderdelen: “functieverandering” voor realisatie van de NNN, en “kwaliteitsimpuls” om de kwaliteit te verbeteren. Het gaat hierbij om maatregelen binnen bestaande gebieden zoals het verhogen van het waterpeil, of het verwijderen van te voedselrijke grond. Deze kwaliteitsimpuls is het belangrijkste instrument om het natuurbeheer te verbeteren, en achteruitgang van de natuur te voorkomen. In de KTA wordt hier 1 miljoen per jaar voor uitgetrokken, een aanzienlijk lager bedrag dan in vorige jaren. Wij willen u vragen om het budget voor SKNL-kwaliteitsimpuls zodanig te verhogen, dat de noodzakelijke verbeteringen door kunnen blijven gaan.
- Het Rijk stelt jaarlijks 500 miljoen beschikbaar voor ANLB om de natuur buiten het NNN te versterken. En komt met een eenmalige investeringsimpuls stikstofgevoelige natuur van 500

miljoen. Maak daar optimaal gebruik van door snel, samen met ons en andere gebiedspartijen, een gedragen plan te maken. Dit voorkomt dat Noord-Holland, net als bij de verdeling van de koplopersgelden, weer misgrijpt.

- Zet provinciale gronden in om de realisatie van de NNN mogelijk te maken. De provincie heeft de afgelopen jaren ruilgrond gekocht als onderdeel van gebiedsprocessen. Daarnaast heeft de provincie grond gekregen van het Rijk bij de decentralisatie van het natuurbeleid. De provincie kan de ruilgrond niet inzetten als er geen gebiedsprocessen zijn. Wij stellen voor om deze ruilgrond ter beschikking te stellen aan derde partijen welke de ruil wel willen realiseren. In bijvoorbeeld Brabant zijn hier goede ervaringen mee. Indien dit niet mogelijk is, kan de grond verkocht worden, en het geld gebruikt worden om elders wel NNN te realiseren.

Zet in op continuering van gerelateerd beleid

- Veenweidestrategie. De doelen van de in 2022 opgestelde Regionale Veenweidestrategie 1.0 gelden nog steeds: een reductie van 0,14 Mton CO₂- equivalenten per jaar tot 2030. De urgentie om die doelen te halen is onverminderd groot. Wij vragen ons af hoe de KTA zich verhoudt tot de Veenweide-strategie. Het lijkt erop dat de “gebiedsgerichte uitwerking” voor de veenweiden pas na 2027 wordt uitgewerkt. In onze ogen is dit onverstandig en onnodig. De noodzaak van broeikasgasreductie is onverminderd groot. Bovendien zijn en komen er Rijksmiddelen beschikbaar (ongeveer 10 miljoen voor Noord-Holland) om de doelen van de veenweidestrategie te halen. Wij pleiten er dan ook voor om niet alleen gebiedsgesprekken voort te zetten, maar ook concrete maatregelen uit te voeren.
- Blijf onverminderd inzetten op Groen Blauwe Dooradering Ook Groen Blauwe Dooradering zorgt voor natuurherstel en helpt daarmee aan het realiseren van de natuurhersteldoelen

Tot slot

De bescherming en ontwikkeling van het NNN is wettelijk vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving van de Omgevingswet. Het doel hiervan is een robuust natuurnetwerk dat de biodiversiteit beschermt, en de kwaliteit van de leefomgeving voor mensen verhoogd. Het NNN is daarnaast noodzakelijk om aan Europese wet- en regelgeving te voldoen, zoals instandhoudingsdoelstellingen. Zoals u in de Natuurdoelanalyses onder punt 10C van de vergadering kunt lezen worden slechts 2 van de 161 natuurdoelen gehaald. Om ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk te maken is het versterken van de natuur harder nodig dan ooit. Andere provincies besluiten daarom juist op dit moment om het afronden van het NNN te intensiveren. Wij roepen de provincie op hetzelfde te doen.

Met vriendelijke groet

■■■■■■■■■■ Natuurmonumenten

■■■■■■■■■■ Landschap Noord-Holland

■■■■■■■■■■, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland

■■■■■■■■■■, Goois Natuurreservaat